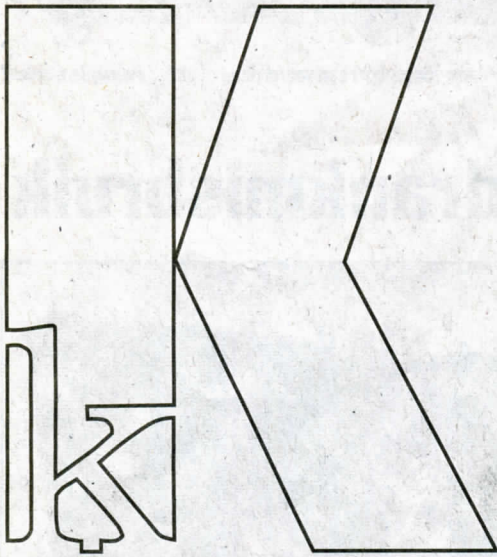

Het bijzondere v

In opdracht van de NCRV werkt een filmploeg al bijna een jaar aan een documentaire over het Groninger dorp Kloosterburen. Producent, regisseur, cameramensen, technici en researchers wonen daarvoor sinds januari in een huurwoning aan de Borgmanstraat. Om het dorp te leren kennen, de sociale structuren te doorgronden, iets te proeven van de sfeer en om een te worden met de Kloosterbuursters. Al was dat laatste meer een onverwacht prettige bijkomstigheid.

Een succesvolle dag. „Prachtige opnamen, in alle eenvoud.” Regisseuse Ineke Hilhorst - 1951 - komt moe maar voldaan de eengezinswoning aan de Borgmanstraat binnen. Met haar team heeft ze twee straten verderop een bijzonder moment vastgelegd. De ontmoeting tussen Richard - 31 - en Chi - 23 -. De twee hebben elkaar voor deze gebeurtenis één keer eerder gezien. Hij woont in Kloosterburen, zij in Vietnam. Na hun correspondentievriendschap besloten ze samen een bestaan op te bouwen in Kloosterburen.

Door Ariën Prins

„We hebben gefilmd hoe ze hier aankwam met haar koffers, klaar om een nieuw leven te beginnen. Het was heel onwennig. Ze verstaan elkaar niet en moeten via een tussenpersoon communiceren. Heel fascinerend. En intiem ook.” Het

lands erfgoed. „Daarom hebben we geprobeerd het leven te filmen zoals het is. Inclusief de minder leuke dingen. Want wordt het wat tussen Richard en Chi? Ze moeten hun relatie nog wel waarmaken. En hoe vergaat het Kees, die weet dat-ie zijn laatste feestweek als kroegbaas heeft meegemaakt?”

Het afscheid van Kloosterburen zal de documentairemakers nog zwaar vallen. Ze hebben veel contacten opgebouwd. Erik Luijten staat regelmatig op de tennisbaan, geluidstechnici en cameramannen krijgen uitnodigingen voor verjaardagsfeestjes en op de avond waar de onrich-

„We hebben gefilmd hoe ze hier aankwam met haar koffers, klaar om een nieuw leven te beginnen. Het was heel onwennig. Ze verstaan elkaar niet en moeten via een tussenpersoon communiceren. Heel fascinerend. En intiem ook.” Het past precies in het beeld dat Hilhorst heeft van het eindresultaat: een *observational documentary*, waarin ze het leven registreert in een dorp aan het eind van de twintigste eeuw. Een plek van willekeurige mensen, met gewone levens en alledaagse bezigheden en emoties. Gewoon, maar daardoor juist bijzonder.

Het werd Kloosterburen omdat Hilhorst tijdens haar zoektocht naar een geschikt dorp in het plaatselijke hotel belandde, dat wordt gerund door een kennis van haar. Daar in Noord-Groningen, vlak achter de Waddendijk, viel alles op z'n plaats: een katholieke enclave midden in protestants gebied, een dorp met vijftig verenigingen, 'import' en autochtonen in een prachtig, maar enigszins geïsoleerd landschap. De ontdekking van Kloosterburen. En zo gaat de documentaire-serie heten.

Contact

Hilhorst had twaalf afleveringen kunnen maken, maar het worden er zes. Veel, voor televisiebegrippen, maar de NCRV verwacht veel van het project. De regisseur en producent Erik Luijten namen met hun gevolg intrek in een huis in Kloosterburen, om de bevolking te leren kennen. Hilhorst: „We proberen het gewone uit te vergroten. Daarvoor moet je heel dicht bij de mensen komen. Kloosterburen heeft een hechte dorpsgemeenschap waar de mensen veel voor elkaar over hebben. Het contact was snel gelegd. We hebben steeds gezegd wat we wilden en zijn daar open en eerlijk mee omgegaan. Wij observeerden het dorp, maar tegelijk observeerde het dorp ons. En we romantiseren niet. Wat we laten zien, is heel erg de waarheid.”

Na een jaar filmen ligt 115 uur aan beeldmateriaal op de plank. Vooraf zijn de thema's van de afleveringen bepaald: carnaval, boerenleven, jongeren, de feestweek, de toneelcompetitie en de toekomst. Ieder deel speelt zich af rondom een of twee hoofdpersonages. Die zijn niet *gecast*, maar kwamen spontaan bovendrijven. Gezichtsbehalers in Kloosterburen. Geen bobo's, maar gewone dorpsmensen. Zoals uitbater Kees de Rijk van café Willibrord. „Alle mensen komen in zijn kroeg,” zegt Hilhorst. „Hij komt niet van hier, maar heeft het café overgenomen. Het is een hilarische, centrale figuur. Maar als je dan wat langer in het dorp woont, hoor je dat zijn lichaam is versleten en dat Kees de kroeg zal moeten verkopen. Een dramatische wending.”

Agrarisch

Een ander centraal karakter is boer Harm Westers. Hij stamt uit een familie die al drie generaties een agrarisch bedrijf heeft in het gebied. Westers heeft veel verstand van natuur- en landschapbeheer en richt in een bomvolle bovenzal van café Bulthuis in Eenrum de agrarische natuurvereniging Wierde en Dijk op. Prins Carnaval en dorpskapper Martin Holman speelt een belangrijke rol in de aflevering over het jaarlijkse carnaval. „Eerst leek het me een cliché om hem te nemen, maar gaandeweg werd hij een interessante figuur die heel actief is in het verenigingsleven.”

Dansmarieke Krista Staal viel Ineke Hilhorst ook op. Het tienjarig meisje blijkt een danstalent. „Dat straalt ze aan alle kanten uit. Toen ik haar voor het eerst zag, had ik ontzettende zin om haar te volgen. We hebben haar eerste officiële optreden gefilmd bij de wedstrijd van Donar in de Martinihal in Groningen. Heel leuk.”

De ontdekking van Kloosterburen moet een geschiedkundig document zijn, een stukje Neder-

dat-ie zijn laatste feestweek als kroegbaas heeft meegemaakt?”

Het afscheid van Kloosterburen zal de documentairemakers nog zwaar vallen. Ze hebben veel contacten opgebouwd. Erik Luijten staat regelmatig op de tennisbaan, geluidstechnici en cameramannen krijgen uitnodigingen voor jaardagsfeestjes en op de avond waar de oprichting van de natuurvereniging van Harm Westers wordt gefilmd, blijkt de camera voor de meeste aanwezigen al even gewoon als de obers die de koffie rondbrengen.

„Het is ons erg meegevallen, we zijn snel geaccepteerd,” zegt Erik Luijten. „In Kloosterburen is het heel gewoon dat je bij elkaar achterom loopt voor een praatje of een bakkie koffie. Dat doen wij dus ook.” De huurwoning aan de Borgmanstraat is voor twaalfduizend gulden ingericht met gebruikte spullen uit een verkoophal in Uithuizen. Zelfs de schilderijen zijn tweedehandsjes. Een bewoonster een paar deuren verderop maakt de woning schoon en rijwielverhuurder Klaas heeft een eettafel getimmerd.

Pastoor

„Veel eerste contacten zijn gelegd via pastoor Walstra. Die heeft ons erg geholpen. Na zijn overlijden hebben we lang getwijfeld of we de uitvaart moesten filmen,” vertelt Luijten. „Uiteindelijk is het wel onderdeel van het dorpsleven in Kloosterburen. Bisschop Eijk zou de dienst doen en liet de beslissing over onze aanwezigheid over aan het kerkbestuur. En dat zei: 'Zij horen bij ons!' Een mooier compliment kun je toch niet krijgen? En dan is er de uitvaart, met 950 mensen, en zie je werkelijk niet één persoon naar de camera kijken. Dat is geweldig.”

Luijten weet zeker dat de documentaires voor velen een *eye-opener* zullen zijn. „Mensen zullen een ander, evenwichtiger beeld hebben van Groningen. Dat weet ik zeker.” Voor de filmmakers geldt dat in ieder geval. Ze zijn verknocht geraakt aan Kloosterburen en komen in februari zeker terug om carnaval te vieren. Dan zonder camera.

De ontdekking van Kloosterburen wordt in maart in zes delen uitgezonden in de serie Dokument van de NCRV. De voorpremière is in Kloosterburen, speciaal voor de elfhonderd bewoners.

Kees de Rijk: cafébaas en Hollander

▲ Caféhouder Kees de Rijk: „Ze hebben werkelijk alles opgenomen wat er op te nemen viel.”
Foto: Jan Pitt

Kees de Rijk - 59 - woont tien jaar in Kloosterburen staat achter de bar van café Willibrord, het epicentrum van het verenigingsleven

„Ze hebben werkelijk alles opgenomen wat er op te nemen viel. En dan zal ik een paar keer door het hollen. 't Valt ook niet dat te verbloemen met lichaam. Ik kom zelf uit Uithoorn en moest daar vanwege de dorpsvereniging. Een neef van me attent op deze kroeg koop was. Het bevalt uitstekend, al valt het om een echte Kloosterburen te worden. Maar dat is niet: je moet een Hollander Gronings leren. Groninger geen Hollander moet zichzelf blijven. Het van een leien dal

oninger dorp voor NCRV-documentaire re van gewone mensen

AE 17

Woensdag
1 december
1999

Ontdekking

◀ De film-
ploeg legt de
ontmoeting
vast tussen Ri-
chard en Chi,
die net uit
Vietnam is ge-
komen.
Rechts regis-
seuse Ineke
Hilhorst.

Foto: Dennis Beek

◀ Een van de
afleveringen
van de docu-
mentaire staat
in het teken
van het carna-
val.

Foto: Hilbrand Dijkhuizen

van de do-
mentaire
in het tek-
van het ca-
val.

Foto: Hilbrand

Hollander

Kees de Rijk - 59 - woont ruim tien jaar in Kloosterburen en staat achter de bar van café Willibrord, het epicentrum van het verenigingsleven.

„Ze hebben werkelijk alles opgenomen wat er op te nemen viel. En dan zal ik wel een paar keer door het beeld hollen. 't Valt ook niet mee om dat te verbloemen met zo'n lichaam. Ik kom zelf uit Uithoorn en moest daar weg vanwege de dorpsvernieuwing. Een neef van me maakte me attent op deze kroeg, die te koop was. Het bevat me hier uitstekend, al valt het niet mee om een echte Kloosterbuurster te worden. Maar dat hoeft ook niet: je moet een Hollander geen Gronings leren en een Groninger geen Hollands. Ieder moet zichzelf blijven, dan gaat het van een leien dakkie.”

nomen
Foto: Jan Pitt

Martin Holman: kapper en Prins Carnaval

Martin Holman - 33 -, de kapper in Kloosterburen, is dit jaar Prins Carnaval. En een van de hoofdpersonages in de aflevering over carnaval.

„Het viel me erg mee: na korte tijd was ik helemaal gewend aan de camera. Tijdens de voorbereidingen voor de optocht ben ik wekelijks gevolgd.

Het is mijn taak alle schuren te bezoeken waar de wagens in aanbouw zijn. In het begin was het contact met de filmmakers wel onwennig, maar nu is het heel goed.

We komen zelfs bij elkaar op de koffie. Ik ben geboren in Musselkanaal, maar voel me inmiddels helemaal in Kloosterbuurster. Mijn kapster komt ook in de serie voor, in de afleveringen over de jongeren en de toekomst.”

▲ Martin Holman, kapper en Prins Carnaval: „We komen zelfs bij elkaar op de koffie.”

Foto: Jan Pitt